

KAĞIT ÜZERİNDEKİ HAKKIN HAYATA GEÇİRİLMESİ

Aydınlık Gazetesi, 24 Şubat 2018

Yıldırım Koç

Türkiye’de günümüzde en önemli sorunlardan biri, işçilerin kağıt üzerine geçmiş haklarının hayata geçirilmesi.

Hakların kağıda geçirilmesiyle, kağıda geçirilmiş hakların hayata geçirilmesi, iki ayrı süreç. Günümüzde, milyonlarca işçi, İş Kanununda ve ilgili diğer mevzuatta yer alan haklarının ya farkında değil, ya da bu hakları kullanmaya kalktığında işten çıkarılacağı korkusuyla bunları gündeme getirmekten kaçınıyor.

TÜİK verilerine göre, Türkiye’de Kasım 2017 itibarıyla 19,5 milyon ücretli var. Bu kitlenin 2,7 milyonu devlet memuru, yaklaşık 260 bini sözleşmeli personel. Geride kalan 16,5 milyon dolayındaki işçinin (iş sözleşmesiyle veya hizmet akdiyle çalışanın) yalnızca 1,7 milyonluk bölümü işçi sendikalarına üye gözüküyor. Bu rakam, çeşitli nedenlerle biraz abartılı. İşkolu değiştirmeden sendikasız bir işyerine geçen işçiler, işsiz kalan işçiler ve diğer bazı işçiler, sendika üyesi gözükseler bile, gerçekte bir sendikal faaliyet içinde veya sendikanın koruması altında değiller. Bu durumda sendika üyelerinin gerçek sayısının 1,2 milyon dolayında olduğu söylenebilir. Diğer bir deyişle, 15 milyondan fazla işçi, işyerlerinde çalışıyor, ancak örgütlü değil.

İŞÇİLER HAKLARINI BİLMİYORLAR

15 milyondan fazla işçinin çok çok büyük bölümü, İş Kanununda yer alan haklarını bilmiyor. İşçilerin büyük çoğunluğunun elinde akıllı telefon, evlerinde bilgisayar var. Ancak bu çağdaş aletleri haklarını öğrenmekten çok, eğlenmede kullanıyorlar.

Halkımız, kulaktan dolma bilgiyle hayatı sürdürme konusunda olağanüstü beceriklidir. Akıllı telefonlar kulaktan dolma bilgiye erişme olanağını artırdığından, bu eğilim daha da güçlendi. Kanunu okumaya ne gerek var! Giriyorsunuz internete, karşılaştığınız sorunu dile getiriyorsunuz. Size bir sürü yanıt anında geliyor. Bu durumda herşeyi biliyorsunuz.

Türkiye’de herhangi bir toplulukta başınızın ağrıdığını söyleyin, size hemen ilaç öneren epeyce sayıda insan çıkacaktır. Hatta bazıları hemen internete girip, bazı ilaçların yan etkilerini anlatacak, önerilerini daha bilimsel bir biçimde sunacaktır.

Herhangi bir topluluk eğer topluca maç seyrediyorsa, tuttuğu takımın teknik direktörüne küfreden ve oturduğu yerden ona hangi oyuncuyu nasıl oynatması gerektiği konusunda akıl öğreten insanlara rastlarsınız.

Eğer bu topluluk yaşı biraz ilerlemiş kişilerden oluşuyorsa, iktisadi konular görüşüldüğünde, “sallandıracaksın üçünü, bak bu ekonomi nasıl düzelir” biçiminde çözümler de dinleyebilirsiniz.

Halkımızın yüzde 70’inden fazlasını oluşturan işçi sınıfımız için de durum aynı. Herkes herşeyi bilir, ancak işçilerimizin çok çok büyük bölümü, fazla çalışmayı, denkleştirmeyi, telafi çalışmasını, yıllık ücretli izni, vb. öğrenme zahmetine katlanmaz. Bu nedenle de önemli hak kayıplarına uğrar.

VERİLEN HAK GERİ ALINMAZ MI?

İşçiler arasında bir de bir efsane vardır. Verilen hak geri alınmazmış. Böyle saçma bir görüşün bazı işçi çevrelerinde hâlâ geçerli olduğunu gördüğümde şaşırıyorum. Sanki Türkiye’de 12 Eylül Darbesi olmadı. Sanki kıdem tazminatı, ikramiye, sosyal güvenlik, vb. konularında 12 Eylül sonrasında büyük kayıplar yaşanmadı.

Bugün yapılması gereken işlerin başında, 15 milyon işçiye, mevcut haklarını öğretmek ve bunları kullanmalarını teşvik etmek gelmektedir. İşçilere sınıf bilinci veremezsiniz, ancak onlara bazı bilgileri aktarabilir, haklarına ilişkin bilgiye nasıl ulaşılabileceğini öğretebilirsiniz.

Akıllı telefonlar dedikodu için değil, hakların öğrenilip geliştirilmesi için kullanılmalı.